

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 575/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen taiteilijoiden ja kulttuurialan työntekijöiden toimeentulosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Paavo Arhinmäen /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 575/2016 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä taiteilijoiden ja kulttuurialan työntekijöiden toimeentulon sekä sosiaali- ja eläketurvan parantamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista tuetaan monin tavoin taiteellista työskentelyä sekä toimintaa, jonka avulla toimijat itse voivat edistää omaa ja oman alansa työllisyyttä ja toimeentuloa sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Yleisistä budjettivaroista rahoitetaan valtion taiteilija-apurahat sekä osittain museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksia sekä eräitä muita erilliskohteita. Taiteen edistämiseen varatuilla veikkausvoittovaroilla tuetaan valtionosuuksien lisäksi muun muassa eri taiteenalojen edistämistä, kansallisia kulttuurilaitoksia, kulttuurivientiä ja muuta kansainvälistä toimintaa.

Museot, teatterit ja orkesterit sekä kansalliset kulttuurilaitokset työllistävät taiteilijoita ja kulttuurialan työntekijöitä ja siten tuovat heille toimeentuloa. Kulttuurivienti ja kansainvälistymisen tuki edistävät luovan työn tekijöiden ja heidän luovan työn tulostensa liikkuvuutta ja siten luovat mahdollisuuksia työllisyyden ja toimeentulon kohenemiseksi. Taiteenalojen edistämisen varoilla tuetaan muun muassa sellaisten organisaatioiden toimintaa, jotka toimivat eri taiteenalojen toiminnan edistämiseksi kotimaassa tai kansainvälisesti ja siten osaltaan edistävät toimeentuloa ja työllisyyttä.

Valtion taiteilija-apurahat on tarkoitettu eri alojen ammattitaiteilijoille työskentelyyn. Näiden lisäksi niin sanottujen vapaiden taiteiden edustajille myönnetään työskentelyn tukemiseksi kuvataiteen näyttöapurahoja ja kirjastoapurahoja. Lisäksi taiteilijat ja organisaatiot voivat saada valtionavustusta taiteellisten projektinsa toteuttamiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistellaan vuosille 2017–2018 prosessia, jonka kuluessa taide- ja taiteilijapolitiikkaa on tarkoitus kehittää ottaen huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset, tulevaisuuden kehityssuunnat sekä taiteen alojen erilaisuus. Kehittämistyön lähtökohtana on, että valtio tukee toimivien rakenteiden kehittämistä kulttuurin eri aloille. Taiteellisen ja muun luovan työn edellytyksiä tuetaan sekä yhteiskunnan ja kulttuuripolitiikan yleinen kehitys että taiteenalakohtaiset erityispiirteet huomioiden. Taiteenalojen kehittämisen näkö-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 575/2016 vp

kuulusta on tärkeää, että kaikilla taiteenaloilla on rakenteet, jotka tukevat työllisyyttä ja toimeentuloa.

Kehittämisprosessin taustaksi valmistellaan esiselvitystä suomalaisen taide- ja taiteilijapolitiikan toimintaympäristöstä ja kehittämistarpeista. Esiselvityksen laatii kulttuuripolitiikan tutkimuslaitos Cupore. Selvityksen tavoitteena on saada kokonaiskuva taiteen edistämisen ja rahoituksen nykyisistä rakenteista, niiden katvealueista ja kehittämistarpeista suhteessa taidekentän nykyiseen tilaan ja trendeihin. Erityisenä kohteena esiselvityksessä on työllistymistä ja toimeentuloa tukevien rakenteiden toimivuus eri taiteenaloilla. Esiselvitys, joka valmistuu asteittain vuosien 2017–2018 aikana, muodostaa pohjan vuosien 2017–2018 taide- ja taiteilijapolitiikan kehittämistyölle.

Kuvataiteilijoiden tulonmuodostusta selvitettiin osana opetus- ja kulttuuriministeriön vuosina 2015–2016 toimineen taidenäyttelyiden sopimus- ja korvauskäytäntöjä selvittäneen työryhmän työtä. Työryhmän raportin (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:4) pohjalta valtion vuoden 2017 talousarvioesityksessä on varattu momentilla 29.80.52 visuaalisten taiteiden kehittämiseen 600 000 euroa lisämäärärahaa. Osa määrärahasta on tarkoitettu ohjata pilottiluonteisena avustuksena museoille taiteilijoille maksettavien näyttelypalkkioiden kattamiseksi. Määrärahalla on tarkoitettu myös kannustaa museoita noudattamaan suosituksia hyvistä sopimus- ja korvauskäytännöistä.

Laki valtion taiteilija-apurahoista muuttuu 1. päivänä tammikuuta 2017 siten, että apurahakauden keskeyttäminen työn vuoksi on mahdollista samalla tavoin kuin apurahaan liittyvän eläkevakuuttamisen keskeyttäminen. Muutos selkeyttää apurahansaajan asemaa ja parantaa hänen mahdollisuuksiaan jaksottaa apurahan käyttöä sellaiselle ajalle, jolloin hänellä ei ole työsuhdetta ja siitä saatavaa toimeentuloa.

Luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvaa selvitettiin sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä vuosina 2012–2013 (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:34). Työryhmä käsitteli työssään selvittäjä Tarja Cronbergin raportin (Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:6) ehdotuksia, mutta ei päätenyt esittämään muutoksia eläketurvaan.

Luovien alojen toimeentulo-ongelmista monet liittyvät vaikeuteen yhdistää pieniä tuloja ansiosidonnaisen sosiaaliturvaan. Kannatan sellaisten mallien tutkimista, joissa taiteellisesta työstä saatuja palkkioita tai luovan yrittäjyyden tuloja voisi paremmin täydentää sosiaaliturvalla. Hallituksen ohjelmaan kuuluu myös perustulokokeilu. Kokeilussa selvitetään, voidaanko perustulon avulla vähentää köyhyyttä ja väliinputoamista, vähentää sosiaalietuuksiin ja verotukseen liittyvää byrokratiaa sekä kannustaa työntekoon julkistaloudellisesti kestäväällä tavalla.

Hallituksen ohjelmassa on tunnistettu, että jäykkyydet kahlitsevat yrittäjyyttä ja luovuutta sekä latistavat ihmisten oma-aloitteisuutta ja osallistumista. Suomi on menettänyt liiallisella sääntelyllä ja hallinnoinnilla ketteryytensä ja kilpailukykyään. Hallitusohjelman mukaan meidän on vapautettava ihmisten omat voimavarat luovuuteen, yritteliäisyyteen ja hyvinvoinnin rakentami-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 575/2016 vp

seen. Kun yleinen taloudellinen toimeliaisuus kasvaa, siitä hyötyy koko yhteiskuntamme. Tähän kuuluvat myös taiteilijat ja kulttuurialan työntekijät.

Helsingissä 16.12.2016

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen